

ترجمان فلسفه

درآمدی بر متافلسفه

> سورن اُورگارد، پل گیلبرت، استیون بروود
ترجمه مهدی رعنائی

این اثر ترجمه‌ای است از:

An Introduction to Metaphilosophy

Soren Overgaard, Paul Gilbert, and Stephen Burwood

Cambridge University Press, 2013

سرشناسه: اورگارد، سورن

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر متافلسفه / سورن اورگارد، پل گیلبرت، استیون

بروود؛ ترجمه مهدی رعنائی؛ ویراستار علیرضا صالحی.

مشخصات نشر: تهران: ترجمان علوم انسانی، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۳۶۰ ص، ۲۱×۱۴ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۹۱-۳۸-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: فلسفه

شناسه افزوده: گیلبرت، پل

شناسه افزوده: بروود، استیون، ۱۹۵۹ م.-

شناسه افزوده: رعنائی، مهدی، ۱۳۶۴- مترجم

رده‌بندی کنگره: B۵۳ / الف ۱۳۹۷۴د۸

رده‌بندی دیویی: ۱۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۱۵۲۹۷

د. آ. ا. بی. پر متافلسفہ

مؤلف: سرین اورگارد،

پبلشر: اسٹینبروود

مترجم: بی. بی. بی.

ناشر: ترجمان علم انسٹیتوٹ

ویراستار: علیرضا صابری

طراح جلد: محمود منفرد

صفحہ آرا: معصومہ کریمی

چاپ: زیتون

نوبت چاپ: اول، بہار ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخہ

ترجمان: تہران، خیابان نجات اللہی، خیابان اراک،

پلاک ۴۶، طبقہ ۴، تلفن: ۸۸۸۰۲۰۹۰

پست الکترونیک: publication@tarjomaan.com

حقوق چاپ و نشر در قالب های کاغذی،

الکترونیکی و صوتی، انحصاراً برای انتشارات

ترجمان علوم انسانی محفوظ است.

فهرست <

- ۱۱ مقدمه مترجم
- ۱۳ پیشگفتار
- ۱۵ [۱] مقدمه: متافلسفه به چه دردی می خورد؟
- ۲۰ آیا این پرسش مهم است؟
- ۲۶ اهداف این کتاب
- ۳۲ رتوس باقی مطالب کتاب
- ۳۷ [۲] فلسفه چیست؟
- ۳۷ مقدمه
- ۳۹ فلسفه (بالفعل موجود) چیست؟
- ۴۶ پیوستاری بین دو کران
- ۵۰ فلسفه به مثابه جزئی از علم
- ۵۱ فلسفه به مثابه علم نورس
- ۴۵ فلسفه رقامت «قابله» و «پس مانده» علوم
- ۵۷ افلاطون گرایی
- ۵۹ فلسفه به مثابه منطق علم
- ۶۱ فلسفه به مثابه مسئله‌ی در فهم انسانی
- ۶۳ فلسفه به مثابه پژوهش میان‌ملائی
- ۶۶ چه دردی؟
- ۷۰ فلسفه به مثابه «مباحثه تهذیب‌کننده»
- ۷۲ نتیجه
- ۷۳ [۳] فلسفه، علم و علوم انسانی
- ۷۳ مقدمه
- ۷۵ علم: کاری که دنبال کردنش دشوار است
- ۷۷ پیشرفت در فلسفه؟
- ۸۳ ارسطو به کالج می رود: آزمایشی فکری
- ۸۵ طبیعت گرایی
- ۸۹ کواپن و ویتگنشتاین
- ۹۲ تصویر علمی در برابر تصویر آشکار

فلسفه و علوم انسانی	۹۶
نتیجه	۱۰۳
[۴] داده‌های استدلال‌های فلسفی	۱۰۵
مقدمه	۱۰۵
پدیدارشناسی	۱۰۷
پدیدارشناسی برج عاج‌نشین	۱۱۴
فرض اول شخص جمع	۱۱۵
مباحث پدیدارشناختی	۱۲۰
تحلیل مفهومی	۱۲۲
توسل به شهودها	۱۲۵
فلسفه تجربی	۱۲۷
شکاکیت درباره شهود	۱۳۴
پاسخ به شکاکیت	۱۴۰
مفاهیم، برانگیزش و پدیدارها	۱۴۵
نتیجه	۱۴۸
[۴] فلسفه قاره‌ای و تحلیل	۱۴۹
مقدمه	۱۴۹
برچسب‌ها و مصادیق آن‌ها	۱۵۱
تصورات غالب	۱۵۳
نقش‌های دیگر	۱۵۵
موضوعات	۱۵۹
آموزه‌ها	۱۶۵
روش‌ها	۱۶۹
سبک	۱۷۴
بازنگرشی‌گرایی و شکاکیت	۱۷۹
رنجیرۀ تأثیرات و شباهت‌های خانوادگی	۱۸۳
آیا فلسفه یک موضوع دارد؟	۱۸۵
نتیجه	۱۸۷
[۵] فلسفه و طلب حقیقت	۱۸۹
مقدمه	۱۸۹
استعاره‌ها و امکانی بودن زبان	۱۹۳
تاریخی‌گرایی	۱۹۹
فلسفه به مثابه شعر	۲۰۵
امکان نقد	۲۱۲

۲۱۸	نظام‌مندی در فلسفه
۲۲۱	نتیجه
۲۲۵	[۶] فلسفه خوب چیست؟
۲۲۵	مقدمه: پرستشی از معیارها
۲۲۸	فیلسوفان و سوفسطاییان
۲۳۳	سبک فلسفی
۲۳۹	دقت فلسفی
۲۴۵	فضایل فلسفی
۲۴۹	ژرف‌اندیشی
۲۵۳	جدیت
۲۵۸	نتیجه
۲۵۹	[۷] فلسفه به چه دردی می‌خورد؟
۲۵۹	مقدمه
۲۶۲	چالش‌هایی در برابر فلسفه
۲۶۵	محصولات فلسفه
۲۶۸	کاربردهای تحلیل
۲۷۲	جهان‌بینی‌ها
۲۷۴	انواع جهان‌بینی
۲۷۸	فلسفه و ارزش‌ها
۲۸۱	ترقی اخلاقی؟
۲۸۳	فلسفه کاربردی
۲۸۷	تخصصان اخلاق؟
۲۹۱	عمل فلسفه
۲۹۵	فلسفه به نفع درمان
۲۹۹	نتیجه
۳۰۱	پی‌نوشت‌ها
۳۰۸	منابع
۳۴۹	واژه‌نامه
۳۵۷	نمایه

مقدمه مترجم

متافلسفه مد جدید جهان فلسفه است. کتاب‌ها و مقالات بسیاری منتشر شده‌اند، چه دربارهٔ فلسفه به‌طور عام و چه دربارهٔ موضوعات دیگر، از متانتولوژی و متاتائیدی گرفته تا مباحث مرتبهٔ بالا دربارهٔ اخلاق، و حتی مباحث مبتدلی مانند فلسفهٔ تربی. حتی مجلهٔ تخصصی‌ای نیز با نام متافیلاسفی منتشر می‌شود. اما، هرچند این اصطلاح و البته اصطلاحات مشابه مانند «فلسفهٔ فلسفه» نسبتاً جدیدند، این موضوع را تا آغاز فلسفه می‌توان عقب برد. تقریباً در آرای همه فیلسوفان می‌توان، به‌تلیوح یا به‌تصریح، آرای متافلسفی‌شان را یافت و اگر نه، از نوع استدلال‌ها و مواضعشان می‌توان متافلسفهٔ مفروضشان را دریافت. دربارهٔ اهمیت این موضوع، سختی می‌توان اغراق کرد، اما با این حال این کتاب، تا آنجا که مؤلفان آن و منیر نور مترجم آن اطلاع دارند، اولین کتاب درسی‌ای است که دربارهٔ این موضوع به زبان انگلیسی انتشار یافته است و از انتشار کتابی به زبان فارسی هم مترجم تا حدی بی‌کار بی‌اطلاع است. هرچند این کتاب اولین یا حداقل یکی از اولین کتاب‌ها دربارهٔ این موضوع است، به‌خوبی توانسته طیف وسیعی از دغدغه‌ها را پوشش دهد و آن‌ها را به‌خوبی مورد بحث و مذاقه قرار دهد. مسلماً هیچ فلسفه‌دانی نمی‌تواند طابق النعل بالنعل با همهٔ مطالب کتابی فلسفی موافق باشد و من نیز از این امر مستثنا نیستم، اما مقدمهٔ مترجم مسلماً جای اظهار فضل دربارهٔ مخالفت‌ها و

موافقت‌ها نیست. اگر این کتاب بتواند توجه خوانندگان فارسی‌زبان را به این موضوع جلب کند و البته باعث شود به سمت مطالعه دیگر منابع در باب این موضوع بروند، مترجم کار خود را انجام‌شده خواهد دانست. بر من فرض است از دوستان فاضل انتشارات ترجمان علوم انسانی تشکر کنم، خصوصاً آقایان مرتضی روحانی راوری، سید احمد موسوی خوینی، سجاد سرگلی، علیرضا صالحی و حمیدرضا یوالی.

و توکلنا علی ربّ العباد

الاحقر مهدی رعنائی

پیشگفتار

این کتاب مقدمه‌ای است بر متافلسفه^۱، شاخه‌ای از فلسفه که از چیستی فلسفه می‌پرسد، از اینکه چرا باید تفلسف کرد، تا جایی که می‌دانیم، برای اولین بار است که چنین کتابی به زبان انگلیسی نوشته می‌شود؛ حداقل مطمئنیم تنها این کتاب اکنون در حال انتشار است. در نتیجه، هنگام نگارش این کتاب این حس را داشتیم که وارد حوزای تازه‌ای شویم و هرچند ایده نگارش اولین کتاب مقدماتی در شاخه متافلسفه بسیار اخیر بود، اما همچنین وظیفه‌ای هولناک و به شدت دشوار بر عهده ما می‌گذاشت. اما اگر این کتاب بتواند علاقه بیشتری به متافلسفه ایجاد کند و شاید دیگران را برانگیزد تا کتاب‌های مقدماتی دیگری درباره آن بنویسند و به اشکالات و محدودیت‌های رویکرد ما اشاره کنند، ما وظیفه خود را انجام شده خواهیم یافت.

تلاش کرده‌ایم هر فصل، تا جایی که ممکن است، قابل فهم برای دانشجویان آسان خوان باشد. اما مطمئناً در موارد بسیاری در این تلاش شکست خورده‌ایم. همان‌طور که پیتر فردریک استراوسن^۲ می‌گوید، «در استخر فلسفه، قسمت کم عمق وجود ندارد». این مسئله همان قدر که درباره باقی شاخه‌های فلسفه صادق است، درباره متافلسفه نیز صادق می‌کند.

1. Metaphilosophy

2. Peter Frederick Strawson

افراد بسیاری در مراحل مختلف این پروژه به ما کمک کرده‌اند. باید از دیوید سربون^۱، انتونی هتزیستاورو^۲، باب پلنت^۳، سوزان یونیچک^۴ و نمونه‌خوان‌های انتشارات دانشگاه کمبریج برای نکات مختلفی که بیان کردند تشکر کنیم. به‌طور خاص باید از بازبین نهایی برای ارائه پیشنهادهای سودمندش تشکر کنیم. بخشی از مطالبی که در فصل چهارم آمده‌اند در کلاس دکتری «شهود در فلسفه»^۵ که میکِل گرکن^۶ در دسامبر ۲۰۱۱ در دانشگاه کپنهاگ ارائه کرده بود، به بحث گذاشته شده است. ما از شرکت‌کنندگان به خاطر پرسش‌ها و نکات مفیدی که بیان کردند تشکر می‌کنیم. تشکر خاص ما از هیلاری گسکین^۷ و آنا لو^۸ در انتشارات دانشگاه کمبریج به خاطر صبر و حمایت آن‌هاست.

1. David Cerbone
2. Antony Hatzistavrou
3. Bob Plant
4. Suzanne Uniacke

5. Mikkel Gerken
6. Hilary Gaskin
7. Anna Lowe